

конструкторських умінь та уявлення про процес зведення та готові споруди, стимулюють їх до розуміння та пояснення фактів та подій навколо них за допомогою власної інформації та пояснень. У дизайнерській діяльності в конструкторсько-будівельних іграх в емоційно-підтримуючій атмосфері успіху педагогом дитина дошкільного віку виконує дії з наочно-просторового моделювання та перетворення об'єктів та матеріалів у естетично вживані вироби для подальшої самостійної ігрової діяльності з пошуком альтернативних рішень в умовах поєднання протилежностей.

Ключові слова: *стратегія педагогічного супроводу; конструктивно-будівельні ігри; діти дошкільного віку; дизайнерська діяльність.*

УДК 378:[502/504+613]-047.22(043.5)

FORMATION OF ECOLOGICAL AND VALEOLOGICAL CULTURE OF FUTURE EDUCATORS

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Аліна Клебанівська

викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти

E-mail: Kao1104@ukr.net

ORCID: 0000-0002-7044-2950

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія», Україна

Alina Klebanivska

Lecturer at the Department of Theory and Methods of Preschool Education

E-mail: Kao1104@ukr.net

ORCID: 0000-0002-7044-2950

Municipal institution "Kharkov humanitarian-pedagogical academy", Ukraine

ABSTRACT

The article considers the problem of the formation of an environmental and valeological culture of preschoolers in a modern educational space, which is especially relevant in the context of sociocultural changes, an increase in the level of stress factors and environmental problems. It is noted that modern society is characterized by a high standard of living, an increase in stress factors and environmental problems. It is these conditions that require not only the transfer of academic knowledge, but also the formation of health as the main value, when environmental and valeological education becomes the key to personality stability, its ability to adapt self -development. Educational institutions should become platforms for the formation of a healthy lifestyle through the integration of modern pedagogical technologies, methods of active training, preventive measures and practical training. In particular, the stages of the process of the formation of environmental and valeological culture of future teachers: assimilation of the theoretical study of knowledge about the basics of ecology, valeology, physiology, and health psychology; The formation of motivation is the creation of a positive attitude to a healthy lifestyle; Practical consolidation of skills – the introduction of active forms of learning, participation in sports and good events; Reflection and self -development – analysis of

their own habits, identifying ways to improve them. They provide practical recommendations on the effectiveness of the formation of environmental and valeological culture of future teachers who contain the use of innovative technologies, the creation of an economical environment, social and pedagogical partnerships, the development of pedagogical potential. It is known that the formation of environmental and valeological culture is an important component of the training of future preschool teachers. The introduction of complex educational programs, interactive methods and the active participation of students in the educational process will help to form a conscious attitude to health. Environmental and valeological culture in the educational space is an integral part of improving the quality of life and the development of future specialists of preschool education. The integration of modern pedagogical technologies, active forms of training and the creation of an environment that contributes to health will ensure the harmonious development of the personality.

Key words: *environmental and valeological education, environmental and valeological culture, valeological education, health economics, pedagogical potential.*

Актуальність теми. Актуальність представленої теми, а саме формування еколого-валеологічної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у сучасному суспільстві зростає усвідомлення значущості здоров'я як основи життєдіяльності людини. В умовах інтенсивних соціокультурних змін та зростання рівня стресових факторів особливої уваги набуває питання формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти. Освіта відіграє ключову роль у цьому процесі, оскільки саме у дошкільних закладах освіти формуються основи здорового способу життя, що впливають на майбутнє кожної особистості. Тому у сучасних умовах стрімких соціокультурних змін та зростання інтенсивності життєвих навантажень питання еколого-валеологічного виховання набуває першочергового значення. Здоров'я людини сьогодні розглядається як найважливіший ресурс для подолання викликів постіндустріальної епохи. У цьому контексті формування еколого-валеологічної культури, що включає систему знань, переконань і практичних навичок зі збереження та розвитку фізичного, психічного та духовного благополуччя, є надзвичайно актуальним завданням. Еколого-валеологічна культура – є не лише сукупністю знань про здоров'я, а й системою переконань, цінностей, мотивацій і поведінкових моделей, які забезпечують гармонійний розвиток особистості тому формування еколого-валеологічної культури у студентів є важливим завданням, що потребує наукового осмислення та впровадження відповідних педагогічних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика еколого-валеологічного виховання досліджується багатьма науковцями. Значний внесок у розвиток теоретичних основ еколого-валеологічного виховання зробили Костюченко Т., 2015; Пинзеник О., 2021; Філіп'єва О., 2018, які досліджували питання взаємозв'язку валеології та педагогіки. Їхні роботи підтверджують, що еколого-валеологічне виховання необхідно інтегрувати в систему навчальних дисциплін, щоб забезпечити комплексний підхід до формування здорової особистості. У працях М. Лук'яненка, Ю. Шкребтія, Е. Боляха, А. Матвєєва (2019) розглядається питання валеологічного мислення як важливого компонента загальної культури особистості. Автори підкреслюють, що

валеологічна свідомість формується через спеціальні освітні програми та педагогічні практики. Дослідники також акцентують увагу на необхідності використання інноваційних методів навчання, таких як інтерактивні лекції, тренінги, моделювання життєвих ситуацій. Наприклад, Іванова Л., 2005 зазначає, що студенти, які проходять спеціальні курси з валеології, демонструють вищий рівень усвідомлення здорового способу життя.

Сучасне суспільство характеризується високим темпом життя, збільшенням стресових факторів та екологічними викликами. Саме ці умови вимагають від освітніх закладів не лише передачі академічних знань, але й виховання здоров'я як базової цінності, коли еколого-валеологічне виховання стає запорукою стійкості особистості, її здатності до адаптації та саморозвитку. Освітні установи мають стати майданчиками для формування здорового способу життя через інтеграцію сучасних педагогічних технологій, методів активного навчання, профілактичних заходів та практичних тренінгів (Пинзеник О, 2021).

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Метою статті є визначення теоретичних аспектів формування еколого-валеологічної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в процесі професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Одним із пріоритетних завдань сучасної системи освіти має стати збереження та зміцнення здоров'я всіх учасників освітнього процесу, але його реальне підтвердження ще далеко від ідеалу. Для підтримки та охорони здоров'я населення дуже важливо визначити роль освітніх установ у переосмисленні відповідальності за свій спосіб життя (Бондарекно О., 2008).

Педагогічна валеологія покликана формувати у молодого покоління пріоритет здоров'я та мотивації до здорового способу життя методами та засобами педагогіки. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває реалізація освітньо-виховних програм підготовки майбутніх вихователів, які, володіючи методами та способами збереження здоров'я, зможуть у процесі викладання створювати позитивний імідж, що дозволяє професійно коригувати поведінку дітей, націлюючи їх на дотримання здорового способу життя, сприяючи формуванню їхньої відповідальності за своє особисте здоров'я.

Еколого-валеологічна система освіти передбачає не тільки отримання знань про способи збереження та зміцнення здоров'я, а й здійснення комплексу зусиль на індивідуальному рівні, спрямованих на кількісний вимір рівня та зміцнення функціонального стану систем організму. Для ведення здорового способу життя людина повинна дотримуватись, а не тільки знати основні правила-норми, серед яких забезпечення високого рівня своєї фізичної форми є базовим, але не єдиним. Мотивована поведінка людини, спрямоване на забезпечення, зміцнення та збереження здоров'я, на думку Бойченко Т., 2005, залежить від реальних природних та соціальних умов. При цьому активність самої людини у затвердженні способу життя визначається рівнем освіти та культури, що відповідає вимогам здоров'я.

Сучасні заклади дошкільної освіти вимагають від вихователя знання еколого-валеологічних підходів в організації навчально-виховного процесу: здоров'язберігаючі технології – обов'язкова складова професійної

компетентності педагога дошкільної освіти. Під еколого-валеологічною освітою розуміють процес навчання, виховання та розвитку здоров'я людини, формування системи наукових та практичних знань та умінь, що забезпечують ціннісні відносини як до свого особистого здоров'я, так і до здоров'я оточуючих людей (Бойченко Т., 2005). Кожна людина індивідуальна за своїми морфологічними характеристиками, особистісними якостями, які впливають на прагнення та визначають індивідуальну систему поведінки, що забезпечує досягнення фізичного, духовного та соціального благополуччя, тобто здоров'я. Проте для формування системи здорового способу життя потрібні знання про чинники, що впливають на здоров'я як позитивно, так і негативно. У процесі професійного становлення майбутні вихователі закладів дошкільної освіти навчаються постійно коригувати свою поведінку з урахуванням набутого досвіду та змінного соціального статусу від здобувачів освіти до педагогів дошкільної освіти. Усвідомлення того, чого можна досягти для себе, своєї сім'ї та роботи, відбувається не відразу, а протягом тривалого часу навчання у ЗВО. Тому апробовані на практичних заняттях методи створення індивідуальних програм раціонального харчування та режиму рухової активності актуальні та затребувані сучасним поколінням студентів педагогічних ЗВО (Кухта М., 2021; Пинзеник О., 2021).

Сьогодні існує низка проблем, що ускладнюють процес формування еколого-валеологічної культури в освітньому середовищі сучасних закладів вищої освіти. Основними з них є такі як от: недостатній рівень еколого-валеологічної грамотності серед здобувачів освіти; відсутність системного підходу до еколого-валеологічного виховання; низький рівень мотивації до ведення здорового способу життя; недостатня кількість інтерактивних методів навчання з еколого-валеологічної культури. В умовах сучасних викликів у галузі охорони здоров'я, педагогічна спільнота повинна шукати ефективні стратегії для інтеграції валеології у навчальний процес, розробляючи інноваційні технології інтеграції еколого-валеологічного виховання у систему освіти та надаючи практичні рекомендації для педагогічних колективів щодо реалізації заходів з підвищення рівня здоров'я здобувачів освіти (Шмалей С., 2020).

Процес формування еколого-валеологічної культури включає кілька етапів: зокрема: засвоєння теоретичних знань – вивчення основ екології, валеології, фізіології, психології здоров'я; формування мотивації – створення позитивного ставлення до здорового способу життя; практичне закріплення навичок – впровадження активних форм навчання, участь у спортивних та оздоровчих заходах; рефлексія та саморозвиток – аналіз власних звичок, визначення шляхів їх покращення. Важливим аспектом є роль викладачів та педагогів, які не лише навчають студентів основам еколого-валеологічної культури, а й виступають носіями здорового способу життя. У навчальних закладах доцільно організовувати освітні проекти, присвячені здоров'ю, такі як «Дні здоров'я», тренінги, інтерактивні лекції. Дуже важливо на етапі визначення рівня індивідуального здоров'я закріплювати мотивацію дотримання правил та норм здорового способу життя. Життєдіяльність людини реалізується через структурний, енергетичний та інформаційний канали. Дані канали забезпечення характеризуються двома особливостями: будь-який вплив впливає на організм в цілому, а не на одну систему органів; будь-який засіб на життєдіяльність

реалізується через всі три канали. Молода людина обов'язково повинна враховувати складність свого організму і різноманіття його відносин з навколишнім середовищем. Однак жорсткі рамки програми дисципліни федерального компонента державного стандарту вищої професійної освіти не дозволяють у необхідному обсязі вивчити всі актуальні аспекти цього розділу. Тому цілком обґрунтовано до варіативної частини навчального плану включено дисципліну «Еколого-валеологічна культура педагога», що сприяє формуванню культури здоров'я майбутніх вихователів, поряд з традиційними змістовно розробленими розділами програм: «Рациональне харчування», «Режим рухового навантаження», «Профілактика шкідливих звичок»; особливу увагу приділено аспектам медико-педагогічного супроводу дітей дошкільного віку.

Одним з важливих напрямів у формуванні еколого-валеологічної культури є питання створення *здоров'язберігаюче освітнього середовища* сучасного закладу дошкільної освіти як основи цього процесу. Даний напрям роботи майбутніх педагогів дошкільної освіти включає вивчення результатів здоров'язберігаючої педагогічної діяльності при проходженні ними педагогічної практики, де вони стикаються з проблемою відсутності системи здоров'язберігаючого простору в закладах дошкільної освіти. Об'єктивність висновків має ґрунтуватися на впровадженні моніторингової системи, коли здоров'я учасників навчально-виховного процесу розглядається як один із показників та критеріїв ефективності здоров'язберігаючого освітнього середовища. Майбутній вихователь має бути готовий до роботи в реально існуючій мережі освітніх закладів, до створення своїх варіантів моделей навчально-виховного процесу з урахуванням інтересів дітей та педагогів на основі здоров'язберігаючих технологій (Львовичкіна А., 2019).

Практичні рекомендації щодо формування еколого-валеологічної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти охоплюють такі напрями діяльності, зокрема:

Інноваційні методики. На основі аналізу літератури пропонується впровадження інтерактивних методів навчання з валеології, зокрема: модульні курси та тренінги з питань здорового способу життя; практичні семінари із залученням експертів з медицини, спорту та психології; проектна діяльність, орієнтована на розробку індивідуальних програм здоров'я для студентів.

Створення здоров'язберігаючого середовища. Освітні установи мають формувати середовище, яке сприятиме здоровому способу життя. Це включає: модернізацію спортивних та оздоровчих об'єктів; організацію профілактичних медичних оглядів; проведення культурно-освітніх заходів, присвячених здоров'ю.

Розвиток педагогічного потенціалу. Важливо забезпечити підвищення кваліфікації викладачів через участь у семінарах, тренінгах і наукових конференціях, присвячених валеології та інноваційним підходам до навчання. Отримані результати мають свідчити про позитивний вплив інтеграції еколого-валеологічного виховання на формування свідомого ставлення до здоров'я серед здобувачів освіти.

Як результат, необхідно сформувати у майбутніх вихователів ЗДО готовність до формування еколого-валеологічної культури дітей старшого дошкільного віку, психолого-педагогічними умовами для цього визначимо такі як от: наявність чітко запланованих навчальних та освітніх завдань;

систематичність та систематичність встановлених навчальних завдань, форм та методів їх вирішення; ілюстраційне та демонстраційне обладнання; особистісно орієнтоване, гуманне спілкування вихователя з дітьми; поліморфізм виконання навчальних завдань: індивідуальні, групові, колективні форми роботи з дітьми; контроль та корекція у вирішенні завдань; принцип співпраці педагогічних та батьківських груп; використання рольових ігор; занурення дитини в конкретну когнітивну проблему, щоб утворити найбільшу кількість позитивних реакцій; організація когнітивної діяльності дитини. Урахування цих умов у педагогічному процесі дозволяє позитивно змінювати інтелектуальні, мотиваційні, емоційні сфери дитини, що суттєво впливає на подальший розвиток дитини-дошкільника та вдосконалення освітньо-виховного процесу в цілому.

Організація освітнього процесу в ЗДО повинна базуватися на єдиних вимогах щодо захисту здоров'я, фізичного та загального розвитку дитини. Досягнення сприятливих результатів забезпечується впровадженням основних фундаментальних положень: оптимальна інтеграція процесу фізичного виховання дітей до ігрової діяльності; доступність різних видів діяльності та форм організації рівня освітнього процесу, можливості та ступінь готовності дітей; позитивно емоційне забарвлення різних форм освітньої роботи, що сприяє розвитку дітей; використання набору фізичних вправ, спрямованих на запобігання порушенню опорно-рухової системи та інших відхилень у розвитку дитини-дошкільника.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, формування еколого-валеологічної культури є важливою складовою підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Впровадження комплексних освітніх програм, інтерактивних методик та активної участі студентів у процесі навчання сприятиме формуванню свідомого ставлення до здоров'я. Еколого-валеологічна культура в освітньому просторі є невід'ємною умовою для підвищення якості життя та розвитку майбутніх спеціалістів. Інтеграція сучасних педагогічних технологій, активних форм навчання та створення здоров'язберігаючого середовища дозволить забезпечити гармонійний розвиток особистості. Розроблені у статті рекомендації можуть стати базою для подальших практичних досліджень і впровадження інноваційних рішень у систему освіти. Еколого-валеологічна культура є важливою складовою підготовки сучасної молоді. Впровадження комплексних освітніх програм, інтерактивних методик та активної участі студентів у процесі навчання сприятиме формуванню свідомого ставлення до здоров'я. Подальші дослідження у цій сфері мають бути спрямовані на розробку практичних рекомендацій щодо інтеграції валеологічної культури у різні рівні освіти, а також на вивчення впливу новітніх освітніх технологій на рівень валеологічної обізнаності студентів.

З огляду на зазначене, постає проблема формування еколого-валеологічної самосвідомості майбутніх вихователів під час їхньої професійної підготовки. У вищій школі студенти повинні оволодівати валеологічними знаннями про фактори, що формують здоров'я людини, про принципи та елементи здорового способу життя, оволодівати навичками й уміннями самооцінки функціонального стану організму, а також оцінки здоров'я дітей дошкільного віку.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Ващенко О. Свириденко С. (2005) Організація здоров'язберігаючої діяльності початкової школи. *Початкова освіта*. № 46. С. 2–4.

Міщенко О. (2012) Нетрадиційні методики збільшення рухової активності учнів початкової школи. *Молода спортивна наука України: зб. наук. праць*. Львів, 2012. Вип. 6. Том 1. С. 320–322.

Мельник О. (2015) Системний підхід до формування культури здоров'я учасників навчально-виховного процесу. *Початкова школа*. 2015. С. 14–16.

Свириденко С. О. (2022) Формування ціннісних орієнтацій як чинник духовного здоров'я особистості. *Проблеми освіти*. Київ: Науково-методичний центр вищої освіти, 2022. Вип. 29. С. 72–78.

Філіп'єва О.А. (2018) Підготовка майбутніх учителів початкових класів до валеологічного виховання учнів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04. Кіровоград, 20 с.

Болтівець С. (2005) Якість психічного здоров'я: педагогічні критерії, прогнозування. *Практична психологія та соціальна робота*. № 5. С. 62–67.

Іванова Л.І. (2005) Підготовка майбутніх учителів з позицій здоров'язберігаючої освіти. *Реалізація здорового способу життя – сучасні підходи* / за заг. ред. М. Лук'янченка, Ю. Шкретія, Е. Боляха, А. Матвєєва. Дрогобич. С. 489–493.

Костюченко Т.М. (2015) Сутність та структура здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів. *Вісник Луганського Національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Педагогічні науки*. № 2 (291). С. 174–181.

Московченко О.Н. (1999) Системний підхід до оцінки здорового способу життя. *Валеологія*. № 2. С. 14–18.

Пинзеник О. (2021) Формування валеологічної компетентності здобувачів вищої педагогічної освіти у процесі самостійної роботи. *Розвиток освітніх систем в умовах євроінтеграційних трансформацій* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 26–27 травня 2021 року / за наук. ред. д. пед. наук С. З. Романюк. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т. 2021, С. 239–245.

Пинзеник О.М., Кухта М.І. (2021) Формування валеологічної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти в процесі самостійної роботи. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/78/13.pdf>

Шмалей С.В. (2020) Еколого-валеологічна професійна підготовка майбутніх педагогів. URL: <http://dSPACE.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/337/1/Shmaley%5B1%5D.pdf>

Дехтярьова О. О. І. В. Каденко І. В. (2019) Валеологічна культура як ефективний засіб підвищення рівня здоров'я студентської молоді URL : http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/62/part_2/13.pdf

Бойченко Т. (2005) Валеологія – мистецтво бути здоровим. *Здоров'я та фізична культура*. Київ, 2005. С. 1–14

Львовочкіна А. М. (2019) Моделювання розвитку екологічної культури студентської молоді : URL: <http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/Львовочкіна%20А.%20М..pdf>

Бондаренко О. М. (2008) Формування валеологічної компетентності студентів педагогічних університетів у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ. 20 с.

REFERENCES

Vashchenko O. Svyrydenko S. (2005) Orhanizatsiia zdoroviazberihaiuchoi diialnosti pochatkovoï shkoly [Organizing a health-saving elementary school activity]. *Pochatkova osvita*. № 46. S. 2–4 [in Ukraine].

Mishchenko O. (2012) Netradytsiini metodyky zbilshennia rukhovoï aktyvnosti uchniv pochatkovoï shkoly [Non -traditional methods of increasing the motor activity of elementary school students]. *Moloda sportyvna nauka Ukrainy: zb. nauk. prats.* Lviv, 2012. Vyp. 6. Tom 1. S. 320–322 [in Ukraine].

Melnyk O. (2015) Systemnyi pidkhid do formuvannia kultury zdorovia uchasyukiv navchalno-vykhovnoho protsesu [Systematic approach to the formation of a culture of health of participants in the educational process]. *Pochatkova shkola*. 2015. S. 14–16 [in Ukraine].

Svyrydenko S. O. (2022) Formuvannia tsinnisnykh oriientsii yak chynnyk dukhovnoho zdorovia osobystosti [Formation of value orientations as a factor of spiritual health of personality]. *Problemy osvity*. Kyiv: Naukovo-meto-dychnyi tsentr vyshchoï osvity, 2022. Vyp. 29. S. 72–78 [in Ukraine].

Filipieva O.A. (2018) Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do valeolohichnoho vykhovannia uchniv [Preparation of future elementary school teachers for valeological education of students]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: spets. 13.00.04. Kirovohrad, 20 s. [in Ukraine].

Boltivets S. (2005) Yakist psykhiichnoho zdorovia: pedahohichni kryterii, prohnozuvannia [Quality of mental health: pedagogical criteria, forecasting]. *Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota*. № 5. S. 62–67 [in Ukraine].

Ivanova L. I. (2005) Pidhotovka maibutnikh uchyteliv z pozytsii zdoroviazberihaiuchoï osvity [Preparation of future teachers from the standpoint of health -saving education]. *Realizatsiia zdorovoho sposobu zhyttia – suchasni pidkhody / za zah. red. M. Lukianchenka, Yu. Shkrebtii, E. Boliakha, A. Matvieieva.* Drohobych. S. 489–493 [in Ukraine].

Kostiuchenko T.M. (2015) Sutnist ta struktura zdoroviazberezhualnoi kompetentnosti maibutnikh sotsialnykh pedahohiv [The essence and structure of health competence of future social educators.]. *Visnyk Luhanskoho Natsionalnoho universytetu im. T.H. Shevchenka. Pedahohichni nauky*. № 2 (291). S. 174–181 [in Ukraine].

Moskovchenko O.N.(1999) Systemnyi pidkhid do otsinky zdorovoho sposobu zhyttia [Systematic approach to assessing a healthy lifestyle.]. *Valeolohiia*. № 2. S. 14–18 [in Ukraine].

Pynzenyk O. (2021) Formuvannia valeolohichnoi kompetentnosti zdobuvachiv vyshchoï pedahohichnoi svity u protsesi samostiinoï roboty [Formation of valeological competence of the higher pedagogical world applicants in the process of independent work]. *Rozvytok osvitynich system v umovakh yevrointehratsiinykh transformatsii: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, m. Chernivtsi, 26–27 travnia 2021 roku / za nauk. red. d. ped. nauk S. Z. Romaniuk.* Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t. 2021, S. 239–245 [in Ukraine].

Pynzenyk O.M., Kukhta M.I. (2021) Formuvannia valeolohichnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity v protsesi samostiinoï roboty [Formation of valeological competence of future specialists of preschool education in the process of independent work.]. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/>

[archive/2021/78/13.pdf](#) [in Ukraine].

Shmalei S.V.(2020) Ekoloho-valeolohichna profesiina pidhotovka maibutnikh pedahohiv [Ecological and valeological professional training of future educators]. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/337/1/Shmaley%5B1%5D.pdf> [in Ukraine].

Dekhtiarova O.O. I. V. Kadenko I.V. (2019) Valeolohichna kultura yak efektyvnyi zasib pidvyshchennia rivnia zdorovia studentskoi molodi [Valeological culture as an effective means of raising student youth health] URL : http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/62/part_2/13.pdf [in Ukraine].

Boichenko T. (2005) Valeolohiia – mystetstvo buty zdorovym [Valeology is the art of being healthy]. *Zdorovia ta fizychna kultura*. Kyiv, 2005. S. 1–14. [in Ukraine]

Lovochkina A. M. (2019) Modeliuvannia rozvytku ekolohichnoi kultury studentskoi molodi [Modeling the development of ecological culture of student youth] : URL: <http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/Lovochkina%20A.%20M..pdf> [in Ukraine].

Bondarenko O. M.(2008) Formuvannia valeolohichnoi kompetentnosti studentiv pedahohichnykh universytetiv u protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of valeological competence of students of pedagogical universities in the process of professional training] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Kyiv. 20 s. [in Ukraine].

АНОТАЦІЯ

В статті розглядається проблема формування еколого-валеологічної культури дошкільників у сучасному освітньому просторі, що є особливо актуальним у контексті соціокультурних змін, зростання рівня стресових факторів та екологічних викликів. Зазначено, що сучасне суспільство характеризується високим темпом життя, збільшенням стресових факторів та екологічними викликами. Саме ці умови вимагають від освітніх закладів не лише передачі академічних знань, але й виховання здоров'я як базової цінності, коли еколого-валеологічне виховання стає запорукою стійкості особистості, її здатності до адаптації та саморозвитку. Освітні установи мають стати майданчиками для формування здорового способу життя через інтеграцію сучасних педагогічних технологій, методів активного навчання, профілактичних заходів та практичних тренінгів. Визначено етапи процесу формування еколого-валеологічної культури майбутніх вихователів, зокрема: засвоєння теоретичних знань – вивчення основ екології, валеології, фізіології, психології здоров'я; формування мотивації – створення позитивного ставлення до здорового способу життя; практичне закріплення навичок – впровадження активних форм навчання, участь у спортивних та оздоровчих заходах; рефлексія та саморозвиток – аналіз власних звичок, визначення шляхів їх покращення. Надають практичні рекомендації щодо ефективності формування еколого-валеологічної культури майбутніх вихователів, які містять застосування інноваційних технологій, створення здоров'язберігаючого середовища, соціально-педагогічне партнерство, розвиток педагогічного потенціалу. Робиться висновок, що формування еколого-валеологічної культури є важливою складовою підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Впровадження комплексних освітніх програм, інтерактивних методик та

активної участі студентів у процесі навчання сприятиме формуванню свідомого ставлення до здоров'я. Еколого-валеологічна культури в освітньому просторі є невід'ємною умовою для підвищення якості життя та розвитку майбутніх спеціалістів дошкільної освіти. Інтеграція сучасних педагогічних технологій, активних форм навчання та створення здоров'язберігаючого середовища дозволить забезпечити гармонійний розвиток особистості.

Ключові слова: *еколого-валеологічне виховання, еколого-валеологічна культура, валеологічна освіта, здоров'язбережувальні технології, педагогічний потенціал.*